

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра гігієни та екології

СИЛАБУС

«Охорона праці в галузі»

Вибіркова компонента

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	229 «Громадське здоров'я»
кваліфікація освітня	Магістр громадського здоров'я
освітньо-професійна програма	«Громадське здоров'я»
форма навчання	заочна
курс та семестр вивчення	II курс, 3 семестр
навчальної дисципліни	

Полтава – 2024 рік

ДАНИ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Приліпка Катерина Олегівна, викладач закладу вищої освіти
Профайл викладачів	https://ecology.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	(0532) 609617
E-mail:	k.prylipka@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://ecology.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3/90, із них:

Лекції (год.) – 0

Практичні (год.) – 12

Консультації – (год.) – 6

Самостійна робота (год.) – 72

Вид контролю – залік

Політика навчальної дисципліни

Шановні здобувачі вищої освіти!

Викладачі кафедри очікують, що Ви будете відвідувати всі практичні заняття, будете активними у міжсесійний період, під час якого освітній процес здійснюється у вигляді консультацій, виконаєте завдання з самостійної роботи, і як результат - успішно складете всі поточні оцінювання.

Якщо Ви пропустили заняття, Ви зможете відпрацювати їх відповідно до Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти в ПДМУ (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/d2v3WhcBOWnuedYRoBKRe7k1xnl4KtbB2r2NR2CG.pdf).

Запізнення сприймаються як неповага до викладачів та одногрупників.

Більшість наших занять проходить дистанційно. Ми очікуємо, що під час онлайн занять Ваші екрани будуть увімкнені.

Кафедра популяризує неформальну освіту!!!

Рекомендуємо долучатися до онлайн-курсів на освітніх платформах:

<https://portal.phc.org.ua/uk/>,

<https://courses.prometheus.org.ua/>.

та будь-яких інших, де розглядаються питання охорони праці.

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю; посилення на джерела інформації при використанні розробок, тверджень, відомостей, ідей; дотримання норм законодавства щодо авторського права та суміжних прав; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації тощо.

Обов'язково опрацюйте:

Кодекс академічної доброчесності (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/w06zPTIU3h58RxfegTTwy7bSS9MTlfSDrxtHezK6.pdf);

Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzIwRNR8pBu.pdf).

Наша кафедра знаходиться за адресою:

вул. Олесь Гончара, 12, м. Полтава (4 поверх КП «Полтавський обласний клінічний шкірно-венерологічний диспансер Полтавської обласної ради»).

Сторінка кафедри на сайті ПДМУ - <https://ecology.pdmu.edu.ua/>.

Очікуємо партнерських взаємовідносин, вмотивованості, зацікавленості.

Гарантуємо професіоналізм та освітню підтримку!

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна "Охорона праці в галузі" необхідна майбутнім висококваліфікованим фахівцям для набуття знань з актуальних питань охорони праці в закладах громадського здоров'я з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності, а також досягнень науково-технічного прогресу. Вивчення дисципліни завершується набуттям знань, що забезпечують гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретної галузі господарювання (зкладах громадського здоров'я) через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності за колективну та власну безпеку у посадових осіб і фахівців.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Охорона праці в галузі як навчальна дисципліна використовує наукові дані і методи дослідження суміжних дисциплін: «Громадське здоров'я», «Оцінка та забезпечення безпеки навколишнього середовища, праці та харчових продуктів», «Медичне право України», «Сучасні методи організації наукового дослідження в громадському здоров'ї», «Біобезпека та біозахист».

Охорона праці в галузі закладає основи для вивчення таких дисциплін як «Епідеміологічний нагляд. Профілактика та організація протиепідемічних заходів», «Медицина катастроф та надзвичайних станів», «Медицина катастроф», «Основи імунопрофілактики», та ін.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців знань, умінь і компетенцій, а також виховання культури безпеки для забезпечення ефективного управління охороною праці в закладах громадського здоров'я, створення сприятливих умов виробничого середовища і безпеки праці згідно з чинними законодавчими та нормативно-правовими актами для реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я медичних працівників; створює засади для наступного вивчення дисциплін; закладає основи формування знань, умінь та навичок, виховання морально-етичних цінностей, які визначаються кінцевими цілями програми, необхідних у подальшій професійній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є забезпечення збереження життя, здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах шляхом застосування комплексу законодавчих, організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, лікувально-профілактичних та інших заходів, виховання морально-етичних цінностей, спрямованих на профілактику виробничого травматизму та виникнення професійних і виробничо обумовлених захворювань.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- Зв'язок між станом здоров'я працюючих та впливом шкідливих і небезпечних виробничих факторів.
- Вимоги законодавчих і нормативних актів про охорону праці медичних працівників.
- Вимоги до забезпечення охорони праці медичного персоналу в сучасних умовах.
- Основні принципи і підходи (стратегії) до забезпечення безпеки в лікувально-профілактичних закладах.

вміти:

- Робити висновки про наявність впливу шкідливих та небезпечних виробничих факторів на організм медичних працівників.
- Обґрунтовувати проведення профілактичних заходів у відповідності до основ чинного законодавства України.
- Планувати заходи по дотриманню здорового способу життя, особистої гігієни та впроваджувати їх в практику охорони здоров'я.
- Узгоджувати плани проведення профілактичних заходів з планами розвитку територіальних, адміністративних та виробничих одиниць.
- Аналізувати й оцінювати небезпечні для життя, здоров'я і професійної діяльності ситуації та самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів.

Тематичний план практичних занять за змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на занятті

№	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Загальні питання охорони праці		
1	<i>Правові та організаційні основи охорони праці.</i> Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Правові основи охорони праці. Законодавство України з охорони праці, основні положення. Міжнародні документи та міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. Державна служба України з питань праці, її структура та функції. Ризикорієнтований підхід в оцінці потенційної та реальної небезпеки шкідливого впливу чинників виробничого середовища на здоров'я людини. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці. Укладання трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов'язків. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства щодо охорони праці.	2
2	<i>Організація охорони праці в закладах громадського здоров'я та закладах вищої медичної освіти.</i> Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в медичних установах. Служба охорони праці закладу громадського здоров'я, її структура, чисельність, основні завдання і функції. Права і обов'язки працівників служби охорони праці. Комісія з питань охорони праці в установах	2

	<p>громадського здоров'я, основні завдання та права. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи. Планування заходів з охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю та формування культури безпеки. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Принципи організації, види навчання та перевірка знань з питань охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці, їх види. Стимулювання охорони праці. Соціально-економічний ефект охорони праці медичних працівників. Наказ МОН України № 563 від 01.08.2001“Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах”.</p>	
Змістовий модуль 2. Особливості умов праці в закладах громадського здоров'я		
3	<p><i>Нещасні випадки та аварії в закладах громадського здоров'я, їх розслідування та облік.</i></p> <p>Основний зміст Постанов Кабінету Міністрів України № 1232 від 30.11.2011 р. “Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві”, №270 від 22.03.01 р. “Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру” та № 1662 від 8.11.2000 р. “Про затвердження переліку професійних захворювань”. Методика розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві. Методика розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру. Травматизм, гострі та хронічні професійні захворювання і отруєння в медицині, методика їх обліку і розслідування. Заходи профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань медичних працівників. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.</p>	2
Змістовий модуль 3. Спеціальні питання охорони праці		
4	<p><i>Гігієна та охорона праці в закладах громадського здоров'я.</i></p> <p>Гігієнічні вимоги до проектування та забудови закладів охорони здоров'я. Вимоги безпеки під час експлуатації основного медичного та немедичного обладнання. Заходи щодо зниження фізичного та нервово-психічного навантаження працівників. Наукова організація праці в ЗОЗ. Гігієнічне виховання та санітарна освіта. Заходи щодо зменшення несприятливої дії фізичних чинників на організм працівників закладів громадського здоров'я. Заходи щодо зменшення несприятливої дії хімічних чинників на організм працівників. Заходи профілактики шкідливого впливу біологічних чинників. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим закладів громадського здоров'я. Вимоги до засобів індивідуального захисту і робочого одягу.</p>	2
5	<p><i>Небезпечні інфекційні захворювання в роботі працівників закладів громадського здоров'я.</i></p> <p>Поняття про небезпечні інфекційні захворювання. ВІЛ та СНІД у практиці лікаря. Можливі шляхи потрапляння біологічного матеріалу від ВІЛ-інфікованого в організм медичного працівника. Поняття про “виробничу аварію” та екстрене звернення до Центру СНІДу/Інституту інфекційних захворювань. Основні положення Закону України “Про</p>	2

	протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ”, Наказів МОЗ України № 955 від 05.11.2013 “Порядок проведення екстреної постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції у працівників при виконанні професійних обов’язків”, № 148 від 17.03.2015 “Про затвердження Порядку підтвердження зв’язку зараження ВІЛ-інфекцією з виконанням працівником своїх професійних обов’язків”, № 955 від 05.11.2013 “Про затвердження нормативно-правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією при виконанні професійних обов’язків” та інших. Вірусні гепатити, їх потенційна небезпека для медичних працівників. Профілактика інфікування вірусами гепатиту та імунопрофілактика при контакті із біологічними матеріалами хворого на гепатит. Туберкульоз та його поширеність в Україні та світі. Потенційна професійна небезпека для медичних працівників. Заходи профілактики зараження туберкульозом медичних працівників. Закони України “Про протидію захворюванню на туберкульоз”.	
6	<p><i>Основи виробничої та пожежної безпеки працівників закладів громадського здоров’я.</i></p> <p>Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в закладах громадського здоров’я. Електробезпека, безпечна експлуатація електричного обладнання. Охорона праці при роботі з обладнанням, що генерує лазерне випромінювання, іонізуюче випромінювання. Робота з автоклавами. Техніка безпеки при експлуатації балонів. Техніка безпеки у фізіотерапевтичних відділеннях (кабінетах), операційному блоці, інфекційних відділеннях (закладах), протитуберкульозних закладах, психоневрологічних та психіатричних лікарнях (відділеннях), лабораторіях, патологоанатомічних відділеннях і моргах, інших закладах громадського здоров’я.</p> <p>Основи пожежної безпеки. Державний пожежний нагляд, основні нормативні документи, що його регламентують. Проектування і експлуатація закладів громадського здоров’я та медичного обладнання з позицій пожежної безпеки. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки закладів громадського здоров’я. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння. Дії персоналу під час гасіння пожежі. Евакуація персоналу. Контроль стану пожежної безпеки. Навчання правилам пожежної безпеки працівників закладів громадського здоров’я.</p>	2
	Всього	8

Теми консультацій за змістовими модулями

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Змістовий модуль 1. Загальні питання охорони праці	2
2	Змістовий модуль 2. Особливості умов праці в закладах громадського здоров’я	2
3	Змістовий модуль 3. Спеціальні питання охорони праці	2

Самостійна робота

№	Тема	Кількість годин
	<i>Змістовий модуль 1. Загальні питання охорони праці</i>	

1	Підготовка до практичних занять.	8
2	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять	
2.1	<i>Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці.</i> Гігієна та фізіологія праці – визначення, мета, задачі, методи досліджень. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих чинників. Основні фізіологічні ознаки фізичної та розумової праці. Фізіологічні зміни, що відбуваються в органах і системах організму людини при виконанні праці. Працездатність людини, динаміка і причини її зміни протягом робочого дня. Фізіологічна суть втоми, існуючі теорії і сучасне розуміння механізму її виникнення. Шляхи попередження розвитку втоми. Методика розробки раціональних режимів праці та відпочинку.	6
<i>Змістовий модуль 2. Особливості умов праці в закладах громадського здоров'я</i>		
1	Підготовка до практичних занять.	4
2	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять	
2.2	<i>Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків працівників закладів громадського здоров'я.</i> Класифікація праці працівників закладів громадського здоров'я. Психофізіологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я працівників закладів громадського здоров'я. Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я працівників. Хімічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я працівників. Біологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я працівників закладів громадського здоров'я.	6
2.3	<i>Основні чинники трудового процесу та проблеми збереження здоров'я працівників закладів громадського здоров'я.</i> Психофізіологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я працівників закладів громадського здоров'я. Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я працівників. Хімічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я. Біологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я.	6
2.4	<i>Гігієнічна характеристика умов праці та стану здоров'я працівників закладів громадського здоров'я.</i> Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я працівників різного закладів громадського здоров'я. Особливості професійної та виробничо обумовленої захворюваності працівників. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці працівників. Поняття про важкість, напруженість, шкідливість та небезпечність праці. Методика оцінки роботи працівників за критеріями “Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу”, затвердженої наказом МОЗ України 08.04.2014 № 248. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.	6
<i>Змістовий модуль 3. Спеціальні питання охорони праці</i>		

1	Підготовка до практичних занять.	18
2	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять	
2.5	<i>Охорона праці в окремих структурних підрозділах закладів громадського здоров'я та вищих медичних навчальних закладах.</i> Охорона праці медичного персоналу в окремих структурних підрозділах ЗОЗ (хірургічного, стоматологічного, інфекційного, фізіотерапевтичного, патологоанатомічного, психіатричного та інших), а також при роботі з медичним обладнанням. Основи організації охорони праці персоналу у фармацевтичній галузі. Основні нормативні документи, що регламентують ці питання. Охорона праці у вищих медичних навчальних закладах. Охорона праці жінок, неповнолітніх, осіб старших вікових груп та інвалідів, основні нормативні документи, що регламентують ці питання. Медичні огляди працівників. Основні положення Наказу МОЗ України №246 від 21.05.2007 року "Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій.	6
2.6	<i>Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій як складова охорони праці.</i> Поняття про внутрішньолікарняні інфекції, їх класифікація, причини виникнення. Безпечне виконання медичних маніпуляцій як профілактика внутрішньолікарняних інфекцій. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим в закладах громадського здоров'я. Особиста гігієна медичних та немедичних працівників. Обробка інструментарію. Особиста гігієна хворого.	6
2.7	<i>Засоби індивідуального захисту. Організація навчання з охорони праці.</i> Засоби індивідуального захисту від шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища (захист тіла, зору, слуху, органів дихання). Нормативні документи, що регламентують навчання з охорони праці. Комісія з питань охорони праці. Види інструктажу з питань охорони праці. Організація інструктажу. Інструкції з охорони праці.	6
	Всього	72

Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується самостійно або у складі робочих груп (2-3 студента) за консультування викладачем протягом вивчення дисципліни за бажанням студента.

Основні форми індивідуальних завдань:

- бібліографічний пошук і вивчення літератури з певної теми, її узагальнення, складання огляду про сучасний стан проблеми (написання реферативної роботи), виступ з доповіддю на засіданні гуртка кафедри, студентських наукових конференціях тощо;
 - опанування новітніх методів дослідження, виконання навчально-практичних студентських робіт;
- виконання тематичного завдання науково-дослідницького характеру, проектів, участь в експериментальних наукових дослідженнях кафедри та ін.

Перелік питань, який повинен засвоїти здобувач вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни (форма контролю – залік)

1. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці: охорона праці, умови праці, шкідливий виробничий фактор, небезпечний виробничий фактор, безпечні умови праці, робоче місце, техніка безпеки тощо.

2. Суб'єкти і об'єкти охорони праці.
3. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.
4. Загальні питання охорони праці в медицині.
5. Правові основи охорони праці (Конституція України, Кодекс законів про працю, Закон України "Про охорону праці" тощо).
6. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.
7. Національні стандарти України з охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.
8. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.
9. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.
10. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.
11. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 "Соціальна відповідальність". Міжнародний стандарт ISO 26000 "Настанова по соціальній відповідальності".
12. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС "Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників".
13. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007.
14. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.
15. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз.
16. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.
17. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці в Україні. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.
18. Державна служба України з питань праці, її структура та функції.
19. Ризикоорієнтований підхід в оцінці потенційної та реальної небезпеки шкідливого впливу чинників виробничого середовища на здоров'я людини.
20. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю та формування культури безпеки.
21. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці. Закон України "Про колективні договори та угоди" та його зміст. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України "Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою". Укладання трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов'язків. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Прийняття на роботу за контрактом.
22. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства щодо охорони праці.
23. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі. Наказ МОЗ №268 від 30.09.94 "Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я".
24. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в медичних установах. Служба охорони праці лікувально-профілактичного закладу (ЗОЗ), її структура,

чисельність, основні завдання і функції. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.

25. Комісія з питань охорони праці в медичних установах, основні завдання та права. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи.

26. Планування заходів з охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю і культура безпеки. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій.

27. Принципи організації, види навчання та перевірка знань з питань охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці, їх види. Стимулювання охорони праці.

28. Соціально-економічний ефект охорони праці медичних працівників.

29. Наказ МОН України № 563 від 01.08.2001 “Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах”.

30. Гігієна та фізіологія праці – визначення, мета, задачі, методи досліджень.

31. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих чинників.

32. Основні фізіологічні ознаки фізичної та розумової праці. Фізіологічні зміни, що відбуваються в органах і системах організму людини при виконанні праці.

33. Працездатність людини, динаміка і причини її зміни протягом робочого дня.

34. Фізіологічна суть втоми, існуючі теорії і сучасне розуміння механізму її виникнення.

35. Шляхи попередження розвитку втоми. Методика розробки раціональних режимів праці та відпочинку.

36. Класифікація праці медичних працівників.

37. Психофізіологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.

38. Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.

39. Хімічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.

40. Біологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.

41. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я лікарів різного профілю (хірургічного, терапевтичного, стоматологічного та ін.).

42. Особливості професійної та виробничо обумовленої захворюваності медичних працівників.

43. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників. Поняття про важкість, напруженість, шкідливість та небезпечність праці.

44. Методика оцінки роботи медичних працівників за критеріями “Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу”, затвердженої наказом МОЗ України 08.04.2014 № 248.

45. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.

46. Основний зміст Постанов Кабінету Міністрів України № 1232 від 30.11.2011 р. “Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві”, №270 від 22.03.01 р. “Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру” та № 1662 від 8.11.2000 р. “Про затвердження переліку професійних захворювань”.

47. Методика розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.

48. Методика розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.

49. Травматизм, гострі та хронічні професійні захворювання і отруєння в медицині, методика їх обліку і розслідування.
50. Заходи профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань медичних працівників.
51. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”. Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.
52. Гігієнічні вимоги до проектування та забудови лікувально-профілактичних закладів.
53. Вимоги безпеки під час експлуатації основного медичного обладнання.
54. Заходи щодо зниження фізичного та нервово-психічного перевантаження медичних працівників. Наукова організація праці в ЗОЗ. Рациональна організація робочого місця та меблів. Основні шляхи запобігання виникнення втоми.
55. Заходи щодо зменшення несприятливої дії фізичних чинників на організм медичних працівників. Вимоги до мікроклімату.
56. Заходи щодо зниження несприятливої дії шуму, вібрації, ультразвуку.
57. Вимоги до виробничого освітлення робочих місць медичних працівників.
58. Вимоги до ультрафіолетового випромінювання, електромагнітних полів радіочастот та лазерного випромінювання на робочих місцях медичних працівників.
59. Вимоги до відеотерміналів і персональних ЕОМ.
60. Вимоги до іонізуючого випромінювання медичних і фармацевтичних працівників.
61. Заходи щодо зменшення несприятливої дії хімічних чинників на організм медичних працівників. Шляхи попередження забруднення повітря робочої зони шкідливими хімічними речовинами.
62. Заходи профілактики шкідливого впливу біологічних чинників. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим лікарні.
63. Гігієнічне виховання та санітарна освіта.
64. Вимоги до засобів індивідуального захисту і робочого одягу медичних працівників.
65. Організація повітрообміну в приміщеннях ЗОЗ, вентиляція.
66. Охорона праці медичного персоналу в окремих структурних підрозділах ЗОЗ (операційному блоці, радіодіагностичних підрозділах, фізіотерапевтичних кабінетах, патологоанатомічних відділеннях і моргах тощо), основні нормативні документи, що регламентують ці питання.
67. Основи організації охорони праці персоналу у фармацевтичній галузі.
68. Норми робочого часу для працівників закладів та установ охорони здоров’я.
69. Охорона праці у вищих медичних навчальних закладах.
70. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Обов’язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.
71. Охорона праці жінок, неповнолітніх, осіб старших вікових груп та інвалідів, основні нормативні документи, що регламентують ці питання.
72. Медичні огляди медичних працівників. Основні положення Наказу МОЗ України №246 від 21.05.2007 року “Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій”.
73. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій як складова охорони праці в медицині.
74. Поняття про небезпечні інфекційні захворювання.
75. ВІЛ та СНІД у практиці лікаря. Можливі шляхи потрапляння біологічного матеріалу від ВІЛ-інфікованого в організм медичного працівника. Поняття про “виробничу аварію” та екстрене звернення до Центру СНІДу/Інституту інфекційних захворювань.

76. Основні положення Закону України “Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ”.
77. Вірусні гепатити, їх потенційна небезпека для медичних працівників. Профілактика інфікування вірусами гепатиту та імунопрофілактика при контакті із біологічними матеріалами хворого на гепатит.
78. Туберкульоз та його поширеність в Україні та світі. Потенційна професійна небезпека для медичних працівників.
79. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.
80. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в ЗОЗ. Безпека під час експлуатації систем під тиском і криогенної техніки.
81. Електробезпека. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.
82. Умови ураження людини електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи.
83. Основи пожежної безпеки. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації ЗОЗ та медичного обладнання.
84. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.
85. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об’єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння.
86. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об’єктах. Навчання правилам пожежної безпеки працівників ЗОЗ.

Методи навчання

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (інформаційно-рецептивний, пояснювально-ілюстративний; репродуктивний): пояснення; демонстрація (унаочнення);
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (проблемного навчання; частково-пошуковий, пошуковий): робота в науково-дослідних групах; «мозкова атака»;
- методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності;
- самонавчання;
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп’ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні).

Форми і методи оцінювання

- вхідний контроль (визначення готовності здобувачів вищої освіти до засвоєння дисципліни);
 - поточний контроль (оцінювання якості засвоєння матеріалу окремих тем).
- Ці види контролю здійснюються у формі усного опитування, тестових завдань, самоконтролю тощо.

Система поточного та підсумкового контролю

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності студентів включають поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок студентів.

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об’єктивності та прозорості технології контролю, дотримання правил академічної доброчесності.

Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях відповідно поточної теми та СРС. Засвоєння кожної теми контролюється на заняттях шляхом усного та/чи письмового опитування, тестування, вирішення ситуаційних задач, виконання практичної роботи (початковий контроль - як рівень готовності до занять та кінцевий - рівень знань та умінь).

Викладач оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням критеріїв оцінювання для дисципліни, розроблених з урахуванням узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів.

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи студента як під час підготовки до заняття, так і під час заняття).

Критерії оцінювання знань студентів:

– **5 «відмінно»** – Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

– **4 «добре»** – Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю

- Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

– **3 «задовільно»** – Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

- Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

– **2 «незадовільно»** – Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

- Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться.

Наявність оцінки «2» за поточну успішність не позбавляє студента права допуску до семестрової підсумкової атестації з допустимою мінімальною кількістю балів за поточну успішність, яка становить 122 бали.

Студент не має право перескладати поточні оцінки «2», якщо він має мінімальну суму балів для допуску до контрольних заходів. Поточні оцінки «3» або «4» не перескладаються.

Кількість перескладань поточної «2» обмежена двома спробами.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 200 балів) проводиться лише після останнього практичного заняття. Конвертація проводиться за таким алгоритмом:

а) підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до цього модулю (з точністю до сотих балу);

б) багатобальна сумарна оцінка поточної успішності за модуль отримується шляхом конвертації середнього балу згідно Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYUkpw1JoSJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf)

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), що виставляються на кожному навчальному занятті за відповідною темою. Для зарахування дисципліни студент має виконати вимоги навчальної програми та отримати за поточну діяльність бал не менше 60% від максимальної суми балів (для 200 бальної шкали – не менше 122 балів) та виконати завдання з самостійної позааудиторної роботи.

Кількість тем практичних занять не передбачає окремого заняття для приймання заліку.

Результати складання заліку оцінюються за двобальною традиційною шкалою: “зараховано”, “не зараховано”.

Оцінка з дисципліни не виводиться (не конвертується) з оцінки ЄКТС.

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Силабус навчальної дисципліни.
3. Мультимедійні презентації.
4. Демонстраційні матеріали.
5. Матеріали для контролю знань, умінь і навичок студентів.

Рекомендована література

Базова

1. Саргош О.Д. Охорона праці в закладах охорони здоров'я: навчально-методичний посібник / О.Д. Саргош, О.В. Катрушов, Т.М. Матвієнко. – Полтава: 2021. – 180 с.
2. Катрушов О.В. Основи охорони праці: навчально-методичний посібник / О.В. Катрушов, Т.М. Матвієнко, О.Д. Саргош, В.Л. Філатова. – Полтава: 2021. – 108 с.

Допоміжна

1. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред О.П. Яворовського. – К.: ВСВ “Медицина”, 2015. – 288 с.
2. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: Навчально-методичний посібник/ упор.: О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, Г.А. Шкурко та ін.- Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2012. – 232 с.
3. Гігієна та екологія: Підручник / [В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна та ін.]; за редакцією В.Г. Бардова. – Вінниця: Нова Книга, 2020. - 472 с.
4. Гігієна праці: Підручник /Ю.І. Кундієв, О.П. Яворовський, А.М. Шевченко та ін.; за ред. акад. НАН України, НАМН України, проф. Ю.І. Кундієва, чл-кор. НАМН України проф. О.П.Яворовського.- К.: ВСВ “Медицина”, 2011.- 904с.
5. Конституція України. Основний закон від 28.06.1996.
6. Закон України “Про охорону праці” від 14.10.92.
7. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя

населення” № 4004-ХІІ від 24.02.94.

8. Основи законодавства України про охорону здоров'я № 2802-ХІІ від 19.11.92.

9. Охорона праці в медичній галузі: навч.-метод. посіб. / О.П. Яворовський, М.І. Веремей, В.І. Зенкіна та ін. – К. : ВСВ “Медицина”, 2015. – 208 с.

10. Occupational Health and Safety for Healthcare Workers: study guide / O.P. Yavorovskyi, M.I. Veremei, V.I. Zenkina et al. — 3rd edition. — Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2018. — 120 p.

11. Principles of Occupational Health & Hygiene / Edited by Sue Reed, Dino Pisaniello & Geza Benke. – 3rd edition. – Routledge, 2020. – 547p.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>

2. Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua/>

3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>

4. Міністерство охорони здоров'я України <http://moz.gov.ua/ua/portal/>

5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/>

6. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>

7. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>

8. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>

9. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rnbo.gov.ua/>

10. Постійне представництво України при ООН <http://ukraineun.org/>

11. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>

12. Centers for diseases control and prevention <http://www.cdc.gov/>

Наукові розробки співробітників кафедри:

1. Komyshan I.V., Sarhosh O.D. Aleksejeva A.V., Katrushov O.V. Hydro-hygienic assessment of fresh water in Poltava region for drinking and recreational use. Проблеми екології та медицини. – 2020. - Т.24., №1 2. - С. 12-15.

2. Філатова В.Л., Ляховська А.В., Філатова О.В., Матвієнко Т.М., Саргош О.Д., Ляховський В.І. Сучасні підходи до викладання гігієни рук у закладах вищої медичної освіти. Актуальні проблеми сучасної медицини. – 2023. - Т.23, вип. 2(82). –С. 107-110.

Розробник (розробники)

Силабус складено викладачем закладу вищої освіти Катериною ПРИЛІПКОЮ за консультативної участі генерального директора ДУ «Полтавський ОЦКПХ МОЗ» Андрія ХАЙЛОВА та заступника генерального директора ДУ «Полтавський ОЦКПХ МОЗ» Марини ЗАХАР'ЄВОЇ.